mulier instituut

Ruimte voor sport in Zoetermeer

De gevolgen van de schaalsprong op de behoefte aan sportaccommodaties

Björn Schadenberg

Merle Schots

Ruimte voor sport in Zoetermeer

De gevolgen van de schaalsprong op de behoefte aan sportaccommodaties

In opdracht van de gemeente Zoetermeer

Björn Schadenberg
Merle Schots

© Mulier Instituut
Utrecht, september 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**4**
2.	**Context**	**5**
2.1	Bevolking	5
2.2	Onderwijs	6
3.	**Binnensport**	**8**
3.1	Aanbod	8
3.2	Behoefte	11
4.	**Buitensport**	**15**
4.1	Atletiek	16
4.2	Hockey	16
4.3	Honk- en softbal	17
4.4	Korfbal	18
4.5	Tennis	19
4.6	Voetbal	20
5.	**Samenvatting en beschouwing**	**22**
5.1	Samenvatting	22
5.2	Eindbeschouwing	23
Bijlage		**24**

1. Inleiding

Het Mulier Instituut heeft in 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de (toekomstige) behoefte aan buiten- en binnensportaccommodaties in Zoetermeer. Destijds lieten bevolkingsprognoses een krimpende en vergrijzende bevolking zien. Als reactie op de druk op de woningmarkt in Zoetermeer heeft de gemeente in 2018 de Versnellingsagenda Woningbouw vastgesteld. De gemeente bouwt de komende tien tot vijftien jaar (minimaal) 10.000 woningen. Deze verwachte schaalsprong van de stad heeft als gevolg dat de berekeningen uit 2018 achterhaald zijn. Voorliggend rapport geeft de gemeente Zoetermeer inzicht in de implicaties van de schaalsprong op de behoefte aan sportaccommodaties in Zoetermeer in 2037.

Ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Zoetermeer zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Wat is de huidige (2020) behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties in Zoetermeer?
2. Wat is de behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties in Zoetermeer in 2037, met en zonder de verwachte schaalsprong?

Werkwijze
Voorliggend rapport is een op zichzelf staand rapport waarin helder de gevolgen van de schaalsprong op de behoefte aan sportaccommodaties wordt beschreven. Het is daarnaast ook een addendum op de rapporten van het Mulier Instituut opgesteld in 2018 in opdracht van de gemeente Zoetermeer[1][2]. In deze rapporten wordt de situatie in Zoetermeer uitgebreider behandeld.

De huidige behoefte aan de sportaccommodaties is bepaald door het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde richtlijnen. De verwachte ontwikkeling in de ruimtebehoefte wordt geraamd aan de hand van zowel de oude (exclusief schaalsprong) als nieuwe (inclusief schaalsprong) bevolkingsprognoses, waardoor de gevolgen van de schaalsprong inzichtelijk worden.

De verwachte ontwikkeling aan binnen- en buitensportaccommodaties wordt uitsluitend op gemeenteniveau gepresenteerd. Er zijn (nog) geen bevolkingsprognoses op wijkniveau beschikbaar waarin rekening wordt gehouden met de geplande schaalsprong, waardoor het niet mogelijk is om op lager niveau (wijk, sportpark of vereniging) uitspraken te kunnen doen over de gevolgen van de schaalsprong.

Corona
De onderzoeken naar de gevolgen van de coronacrisis op de sportwereld zijn in volle gang. In deze rapportage is geen rekening gehouden met de coronacrisis, omdat de gevolgen op (korte en lange) termijn voor de sportdeelname of ruimtebehoefte van verenigingen nog onduidelijk zijn.

Leeswijzer
In hoofdstuk 2 worden de bevolkings- en leerlingenprognoses behandeld, zowel de oude prognoses waarin werd uitgegaan van een krimpende en vergrijzende bevolking als de nieuwe prognoses waarin de aanvullende woningbouw is verwerkt. Hoofdstuk 3 behandelt de behoefte aan binnensportaccommodaties, waar in hoofdstuk 4 de buitensportaccommodaties centraal staan. In hoofdstuk 5 worden de resultaten samengevat en beschouwd.

[1] Schadenberg, B. & Romijn, D. (2018). Ruimte voor binnensport in Zoetermeer. Utrecht: Mulier Instituut.

[2] Schadenberg, B. & Romijn, D. (2018). Ruimte voor buitensport in Zoetermeer. Utrecht: Mulier Instituut.

2. Context

2.1 Bevolking

De gemeente Zoetermeer telt bijna 125.000 inwoners in 2020. De verwachting is dat als gevolg van de extra woningbouw de gemeente zal groeien richting een omvang van 148.000 inwoners in 2037 (+18%). De bevolkingsprognoses die zijn opgesteld toen er geen plannen waren voor een schaalsprong, gingen uit van een krimpende bevolking (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Vergelijking bevolkingsprognoses Zoetermeer (in aantallen en procenten)

	Waargenomen	Prognose
	2020	2037
Bevolkingsprognose zonder schaalsprong	124.940	119.500
Verandering t.o.v. 2020		*-4%*
Bevolkingsprognose met schaalsprong	124.940	148.000
Verandering t.o.v. 2020		*+18%*

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2016/2020.

Bijna een op de vier inwoners van de gemeente is in 2020 jonger dan 20 jaar. De verwachting is dat het aantal 65-plussers in de gemeente zal toenemen, zowel in het scenario zonder de schaalsprong als het scenario met schaalsprong. Het aantal inwoners jonger dan 20 jaar zal als gevolg van de schaalsprong toenemen met circa 5.600 (+20%). De bevolkingsprognoses zonder schaalsprong gaan uit van een afname van het aantal inwoners jonger dan 20 jaar (figuur 2.1).

Binnen- en buitensportaccommodaties worden voornamelijk door de Nederlandse jeugd gebruikt. In 2018 was een kwart van de sportende kinderen in Nederland actief in een sporthal en een derde op een sportveld, ten opzichte van één op de tien volwassenen, in zowel de sporthallen als op de sportvelden (Nationaal SportOnderzoek (NSO), Mulier Instituut, 2018).

Figuur 2.1 Bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie Zoetermeer in 2020 en 2037 (in aantallen)

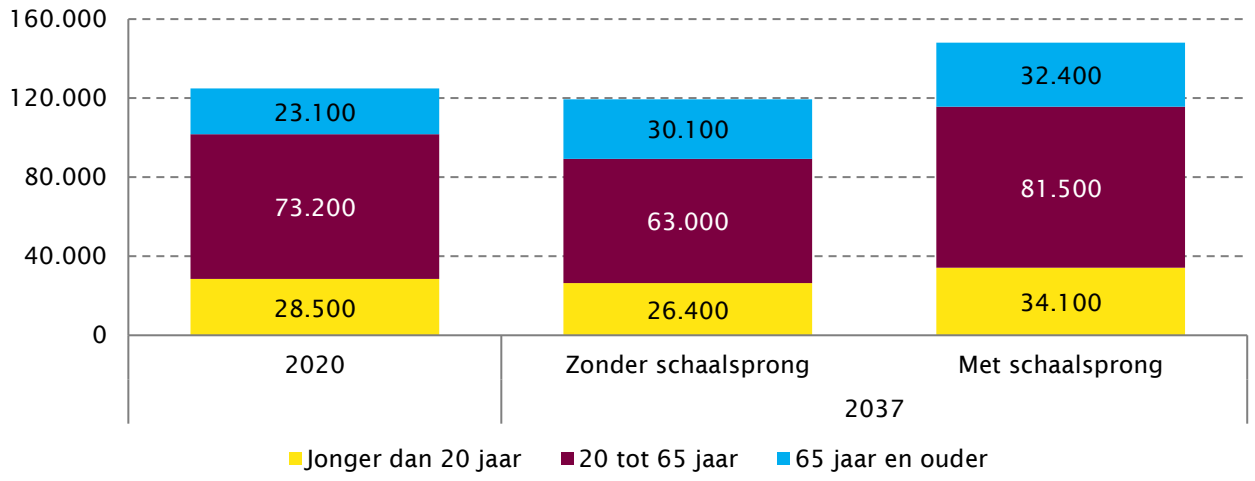

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2016/2020.

Zoetermeer bestaat uit acht wijken (exclusief het buiten- en industriegebied). Oosterheem is met 23.000 inwoners in 2020 de wijk met de meeste inwoners. Noordhove is met bijna 8.500 inwoners de wijk met de minste inwoners. Oosterheem heeft een relatief jonge bevolking; drie op de tien inwoners zijn jonger dan 20 jaar. In Centrum, Meerzicht en De Leyens zijn daarentegen relatief veel 65-plussers woonachtig (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie wijken Zoetermeer in 2020 (in aantallen en procenten)

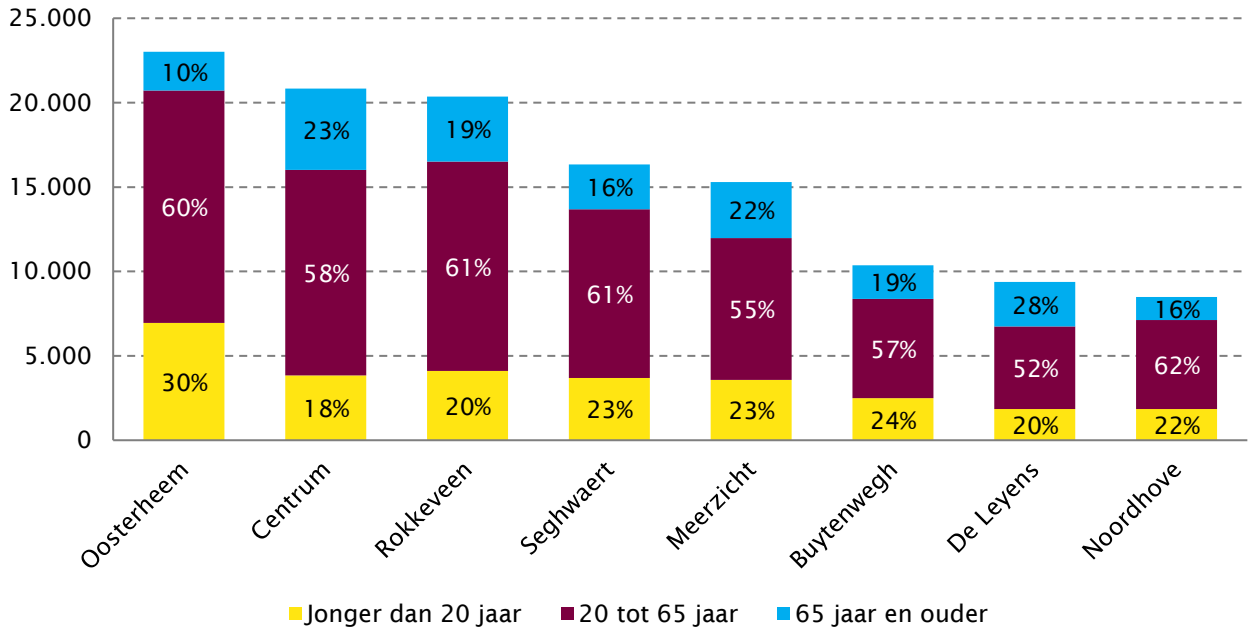

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2020.

2.2 Onderwijs

In Zoetermeer zijn in 2020 46 basisscholen gevestigd (inclusief nevenlocaties). In totaal staan bij deze scholen in 2020 ruim 11.000 leerlingen ingeschreven. Leerlingenprognoses waarbij rekening is gehouden met de schaalsprong van de gemeente gaan uit van circa 8 procent meer leerlingen op de basisscholen in 2037 ten opzichte van 2020. Oude leerlingenprognoses gingen uit van een afname van het aantal basisschoolleerlingen (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Vergelijking leerlingenprognoses basisscholen Zoetermeer (in aantallen en procenten)

	Waargenomen	Prognose
	2020	2037
Leerlingenprognoses zonder schaalsprong	11.150	9.510
Verandering t.o.v. 2020		*-15%*
Leerlingenprognoses met schaalsprong	11.150	12.020
Verandering t.o.v. 2020		*+8%*

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2016/2020.

De meeste basisschoolleerlingen staan in 2020 ingeschreven bij een school gelegen in Oosterheem. Op de basisscholen in de overige wijken staan in totaal beduidend minder leerlingen ingeschreven.

Figuur 2.3 Aantal leerlingen basisscholen wijken Zoetermeer in 2020 (in aantallen) (o.b.v. locatie basisschool)

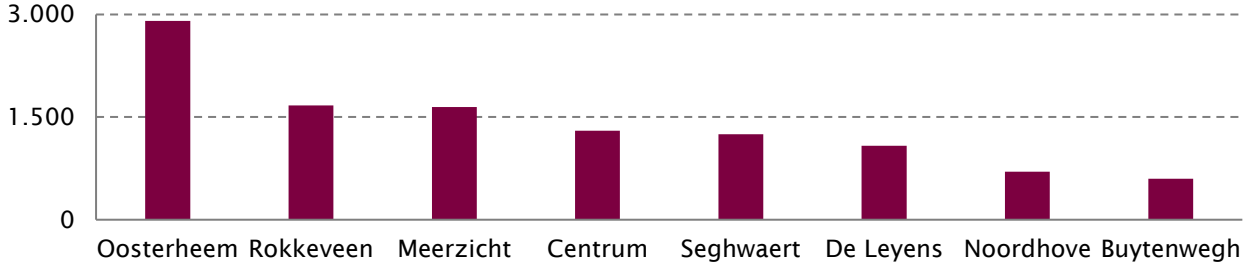

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2020.

Voortgezet onderwijs

In de gemeente Zoetermeer dienen de scholen voor het voortgezet onderwijs in de basis in haar eigen sportruimte te voorzien. Het betreft hier, in tegenstelling tot het basisonderwijs, geen gemeentelijke taak. De meeste middelbare scholen beschikken over een of meerdere sportaccommodaties. De scholen die niet over een eigen accommodatie beschikken, en de scholen waarvan de eigen sportruimte niet toereikend zijn, maken gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties.

3. Binnensport

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de behoefte aan binnensportaccommodaties. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de behoefte van de Zoetermeerse (georganiseerde) sport als de behoefte vanuit het Zoetermeerse bewegingsonderwijs.

3.1 Aanbod

Bij de behoefte aan binnensportaccommodaties is het onderscheid in multifunctionele overdekte sportaccommodaties en sportspecifieke overdekte sportaccommodaties van belang. Wanneer het gaat om de multifunctionele accommodaties is een driedeling in typen gangbaar. Deze indeling is gebaseerd op de oppervlakte van de sportvloer in de accommodatie. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen. Deze accommodaties (kunnen) worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte accommodaties, zoals tafeltenniszalen en turnhallen, die alleen voor één tak van sport gebruikt kunnen worden.

Het aanbod aan multifunctionele binnensportruimte in Zoetermeer bestaat uit drie sporthallen, twaalf sportzalen en 21 gymzalen (tabel 3.1). In elke sporthal zijn twee scheidingswanden aanwezig, in elke sportzaal één scheidingswand. De scheidingswanden maken gedeelde zaalhuur door meerdere gebruikers mogelijk en kunnen gelijktijdig meerdere gymlessen in de accommodaties plaatsvinden. De meeste binnensportaccommodaties zijn in eigendom van de gemeente Zoetermeer. Deze accommodaties zijn beschikbaar voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport. De overige accommodaties, welke in eigendom zijn van diverse onderwijsstichtingen, zijn slechts beperkt beschikbaar voor sportverenigingen.

Het aanbod aan sportspecifieke overdekte sportaccommodaties bestaat uit de hal van atletiekvereniging Ilion, de tafeltenniszaal van Taverzo en de gymnastiek-/turnaccommodatie Gymworld. In het gebouw van Gymworld zijn onder andere twee turnhallen, een trampolinehal en een danszaal aanwezig. Hockeyvereniging MHCZ plaatst daarnaast in de wintermaanden een tijdelijke overkapping over twee van haar velden (blaashal). Op de sportvelden wordt een speciale vloer gelegd geschikt voor de ‘zaalactiviteiten’.

Definities
Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloopruimte) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen).

Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training. Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de Modelverordening Huisvesting Onderwijs van de VNG (21 x 12 x 5 meter). De Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) adviseert voor het bewegingsonderwijs een minimale vloeroppervlakte van 308 vierkante meter (22 x 14 meter) met een minimale hoogte van 5,5 meter. De afmetingen van gymzalen, zowel in de ‘kleine’ als ‘grote’ maatvoering, voldoen niet aan de afmetingseisen van de meeste zaalsporten. Wel kunnen zij fungeren als trainingsmogelijkheden voor deze zaalsporten.

Tabel 3.1 Aanbod binnensportaccommodaties in de gemeente Zoetermeer in 2020

Wijk	Accommodatie	L.	B.	H.	Eigendom	Opmerking
	Sporthallen					
OH	De Oosterpoort	48	28	9,0	Gemeente Zoetermeer	
RV	De Veur	48	28	7,0	Gemeente Zoetermeer	
*	De Limiet	48	33	9,0	Gemeente Zoetermeer	
	Sportzalen					
NH	Lijnbaan	30	28	7,0	Gemeente Zoetermeer	
OH	Het Oostpunt	30	23	7,0	Gemeente Zoetermeer	
BW	Den Brabanderhove	28	22	7,0	Gemeente Zoetermeer	
SW	Forelsloot	28	22	7,0	Gemeente Zoetermeer	
C	Van Doornenplantsoen	28	22	7,0	Gemeente Zoetermeer	
C	Cor van Zijp	28	23	7,0	Gemeente Zoetermeer	
C	Willem-Alexanderplantsoen	28	22	7,0	Gemeente Zoetermeer	
RV	Groenblauwlaan	30	23	7,0	Gemeente Zoetermeer	
DL	Alfrink College Zoetermeer	N.B.	N.B.	N.B.	Kardinaal Alfrink Stichting	
C	Beroepscollege Zoetermeer	N.B.	N.B.	N.B.	SSVOZ	
C	ONC Zoetermeer - Clauslaan	N.B.	N.B.	N.B.	Unicoz	
RV	Picasso Lyceum Zoetermeer	N.B.	N.B.	N.B.	SSVOZ	
	Gymzalen					
DL	Carmenschouw	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
BW	Cesar Franckrode	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
MZ	Fivelingo	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
SW	Irisvaart	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
DL	Kadelaan	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
MZ	Kerkenbos	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
MZ	Kruiswater	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
BW	Nesciohove	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
MZ	Schansbos	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
OH	Spitsbergen	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
RV	Steeneikzoom	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
C	Driesprong I	28	16	7,0	Gemeente Zoetermeer	
C	Driesprong II	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
SW	Velddreef 330	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
SW	Velddreef 84	21	12	5,5	Gemeente Zoetermeer	
SW	ONC Zoetermeer - Parkdreef	N.B.	N.B.	N.B.	Unicoz	3 zalen op deze locatie
C	Erasmus College Zoetermeer	N.B.	N.B.	N.B.	Stichting Erasmus College	3 zalen op deze locatie
	Overige overdekte sportaccommodaties					
**	Atletiekhal ARV Ilion	90	14	7,0	Vereniging Ilion-Zoetermeer	
C	Tafeltenniszaal Taverzo	25	14	7,0	Vereniging Taverzo	
MZ	Gymworld***	-	-	-	Gemeente Zoetermeer	

Wijk: C = Centrum, MZ = Meerzicht, BW = Buytenwegh, DL = De Leyens, NH = Noordhove, SW = Seghwaert, RV = Rokkeveen, OH = Oosterheem.

* De Limiet ligt in het buitengebied tegen de wijken Buytenwegh en Meerzicht aan.

** De atletiekhal van ARV Ilion ligt in het buitengebied tegen Oosterheem aan.

*** Gymworld bestaat uit twee turnhallen (950 m^2 en 561 m^2), een trampolinehal (479 m^2), een danszaal (400 m^2) en een freerunningzaal (400 m^2).

Kaart 3.1 Aanbod binnensportaccommodaties in de gemeente Zoetermeer in 2020

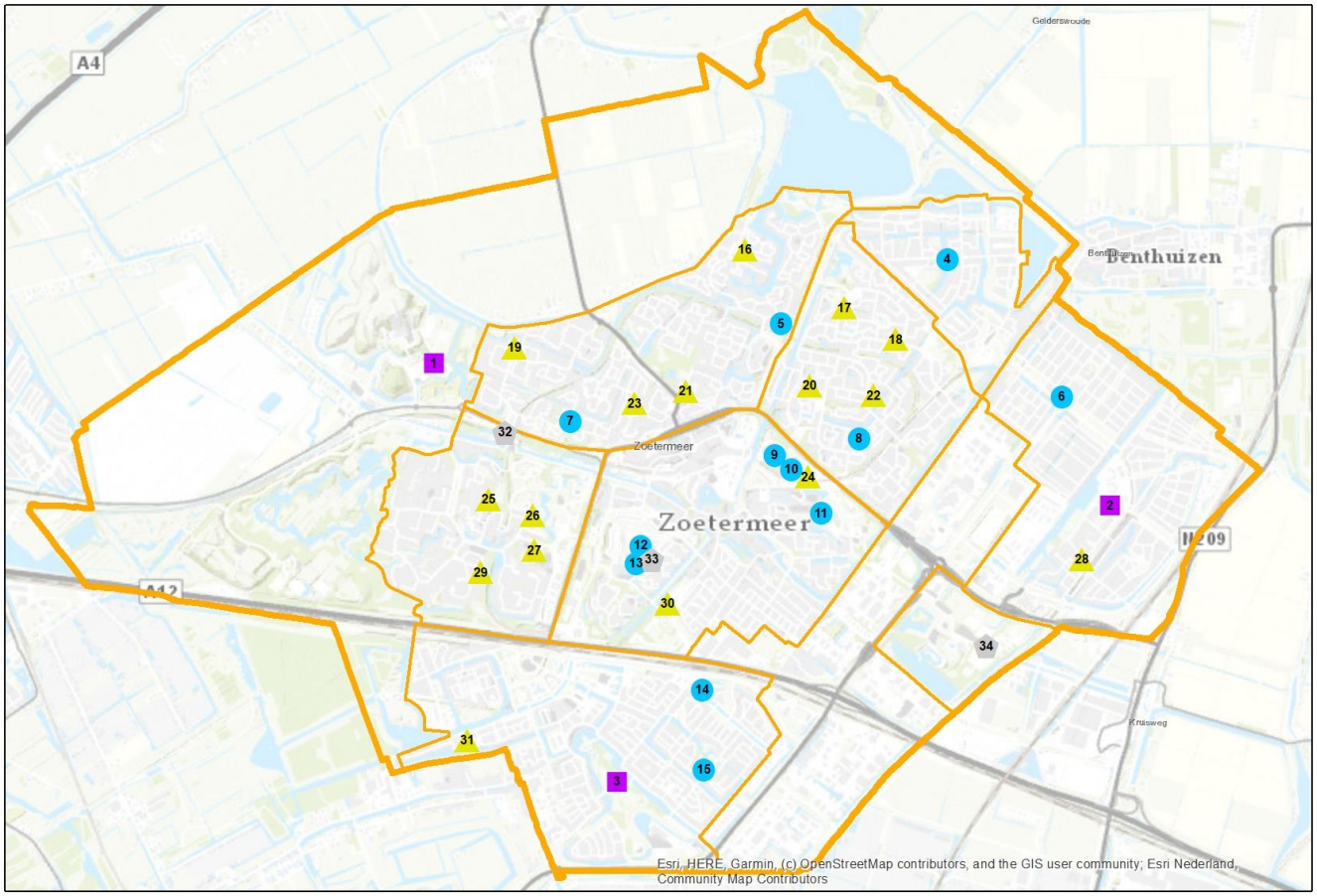

SPORTHALLEN 1) De Limiet 2) De Oosterpoort 3) De Veur **SPORTZALEN** 4) Lijnbaan 5) Alfrink College Zoetermeer 6) Het Oostpunt 7) Den Brabanderhove 8) Forelsloot 9) Beroepscollege Zoetermeer 10) Van Doornenplantsoen 11) Cor van Zijp 12) Willem-Alexanderplantsoen 13) ONC Zoetermeer (locatie Clauslaan) 14) Picasso Lyceum Zoetermeer 15) Groenblauwlaan **GYMZALEN** 16) Kadelaan 17) Velddreef 84 18) Velddreef 330 19) Cesar Franckrode 20) Irisvaart 21) Carmenschouw 22) ONC Zoetermeer (locatie Parkdreef) 23) Nesciohove 24) Erasmus College Zoetermeer 25) Schansbos 26) Kerkenbos 27) Kruiswater 28) Spitsbergen 29) Fivelingo 30) Driesprong 31) Steeneikzoom **OVERIG** 32) Gymworld 33) Tafeltenniszaal Taverzo 34) Atletiekhal ARV Ilion

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

3.2 Behoefte

Hieronder beschrijven we de normatieve behoefte aan sporthallen, sportzalen en gymzalen vanuit de (georganiseerde) sport en het bewegingsonderwijs. Hierbij baseren we ons op landelijke normen en richtlijnen en de gemeentelijke verordening omtrent onderwijshuisvesting.

(Georganiseerde) sport

De normatieve behoefte aan sporthallen en sportzalen voor de (georganiseerde) sport wordt berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen. De normatieve behoefte wordt weergegeven in een bandbreedte, met een theoretische minimale behoefte (minimaal aantal benodigde accommodaties) en een theoretische maximale behoefte (het maximaal aantal benodigde accommodaties).

Bandbreedte
Het aanbod aan sportspecifieke binnensportaccommodaties in Zoetermeer geeft aanleiding om naar de minimale behoefte aan multifunctionele binnensportruimte te kijken en minder naar de maximale behoefte. De aanwezigheid van (met name) Gymworld, de tafeltenniszaal van Taverzo, de atletiekhal van ARV Ilion en de blaashal van MHCZ zorgen ervoor dat de desbetreffende sporten niet (of minder) geaccommodeerd hoeven te worden in de multifunctionele sporthallen, sportzalen en gymzalen, waardoor in deze accommodaties meer ruimte geboden kan worden aan andere zaalsporten.

In Zoetermeer bestaat voor de (georganiseerde) sport in 2020 een normatieve behoefte van minimaal zes sporthallen en negen sportzalen. Zowel het huidige aanbod van sporthallen als van sportzalen is lager (tabel 3.2).

De verwachting is dat de normatieve behoefte als gevolg van de schaalsprong richting 2037 zal toenemen met één sporthal en twee sportzalen. In het scenario waarin de schaalsprong niet plaatsvindt, zal de behoefte juist afnemen met een sporthal en sportzaal (tabel 3.2).

Tabel 3.2 Vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen voor (georganiseerde) sport Zoetermeer in 2020 en 2037 (o.b.v. Planologische Kengetallen; in aantallen)

		Behoefte											
						2037							
		2020				Zonder schaalsprong				Met schaalsprong			
	Aanbod	Minimaal		Maximaal		Minimaal		Maximaal		Minimaal		Maximaal	
Sporthallen *(3 zaaldelen)*	3	6	(5,6)	8	(7,5)	5	(5,1)	7	(6,9)	7	(6,4)	9	(8,6)
Sportzalen *(2 zaaldelen)*	*8	9	(9,0)	11	(11,2)	8	(8,2)	10	(10,2)	11	(10,3)	13	(12,8)
Zaaldelen	25	35	(34,8)	45	(44,9)	32	(31,9)	41	(41,2)	40	(39,8)	52	(51,4)

* Exclusief vier sportzalen die in de gemeente aanwezig zijn, maar slechts beperkt beschikbaar zijn voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport (zie paragraaf 3.1).

Naar wijk

In tabel 3.3 is de behoefte aan sporthallen en sportzalen uitgesplitst naar wijk om zicht te geven op waar in Zoetermeer de grootste behoefte aan binnensportruimte bestaat. Het is belangrijk om te realiseren dat de verzorgingsgebieden van binnensportaccommodaties, met name die van sporthallen, normaliter verder reiken dan de wijkgrenzen.

De grootste behoefte bestaat in Oosterheem met een afgeronde behoefte van minimaal een sporthal en twee sportzalen. Het huidige aanbod is aanwezig in (of nabij) de wijken waar de normatieve behoefte het grootst is (tabel 3.3).

Tabel 3.3 Vraag-aanbodanalyse sporthallen en sportzalen voor de (georganiseerde) sport Zoetermeer in 2020 (o.b.v. Planologische Kengetallen; in aantallen)

	Sporthallen			Sportzalen			Zaaldelen		
		Behoefte			Behoefte			Behoefte	
	Aanbod	Min.	Max.	Aanbod	Min.	Max.	Aanbod	Min.	Max.
Oosterheem	1	1	2	1	2	2	5	7	9
		(1,0)	(1,4)		(1,7)	(2,1)		(6,4)	(8,3)
Rokkeveen	1	1	1	**1	2	2	5	6	8
		(0,9)	(1,2)		(1,5)	(1,8)		(5,7)	(7,4)
Centrum	-	1	1	**3	2	2	6	6	8
		(0,9)	(1,2)		(1,5)	(1,8)		(5,7)	(7,3)
Seghwaert	-	1	1	1	1	2	2	5	6
		(0,7)	(1,0)		(1,2)	(1,5)		(4,6)	(6,0)
Meerzicht	-	1	1	-	1	2	-	4	6
		(0,7)	(0,9)		(1,1)	(1,4)		(4,2)	(5,4)
Buytenwegh	-	1	1	1	1	1	2	3	4
		(0,5)	(0,6)		(0,8)	(0,9)		(2,9)	(3,8)
De Leyens	-	1	1	-	1	1	-	3	4
		(0,4)	(0,6)		(0,7)	(0,8)		(2,6)	(3,3)
Noordhove	-	1	1	1	1	1	2	3	3
		(0,4)	(0,5)		(0,6)	(0,8)		(2,4)	(3,1)
Buitengebied	*1	-	-	-	-	-	3	-	-

* Betreft sporthal De Limiet. De sporthal ligt in het buitengebied tegen de wijken Buytenwegh en Meerzicht aan.

** Exclusief de sportzalen die in de wijk aanwezig zijn, maar slechts beperkt beschikbaar zijn voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport (zie paragraaf 3.1).

Bewegingsonderwijs

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer stelt jaarlijks het aantal klokuren bewegingsonderwijs vast waarop een basisschool in het daaropvolgende schooljaar aanspraak kan maken[3]. De basisscholen zijn echter vrij om minder bewegingsonderwijs te geven dan waar zij volgens de verordening aanspraak op kunnen maken. Anderzijds kunnen de scholen bij de gemeente een verzoek indienen voor meer klokuren dan het aantal dat door het college is vastgesteld.

> *Amendement Heerema/Van Nispen*
> De tweede kamer heeft in februari 2020 het amendement Heerma/Van Nispen aangenomen. Scholen in het primair onderwijs (basisonderwijs en speciaal basisonderwijs) worden vanaf 2023 verplicht om hun leerlingen wekelijks minimaal twee lesuren bewegingsonderwijs te geven (1,5 klokuur).

Het uitgangspunt in de Zoetermeerse verordening voor onderwijshuisvesting is dat de gemeente ruimte ter beschikking moet stellen waarin basisscholen wekelijks aan elke groep 6- tot 9-jarigen twee gymlessen van 45 minuten gegeven kan worden (1,5 klokuur) en aan elke groep 9- tot 12-jarigen drie gymlessen van 45 minuten (2,25 klokuur). Als een school voor het basisonderwijs niet over een speellokaal beschikt, moet de gemeente ruimte ter beschikking stellen van 3,75 klokuur per groep leerlingen jonger dan zes jaar. Deze uitgangspunten voldoen aan de eisen die worden gesteld in het amendement Heerema/Van Nispen.

De Zoetermeerse basisscholen konden in 2020 in totaal aanspraak maken op binnensportruimte waar 505 klokuren bewegingsonderwijs in kan plaatsvinden. Uitgaande van een maximale capaciteit van 26 uur per zaaldeel, conform de gemeentelijke verordening, zijn in Zoetermeer minimaal 20 zaaldelen ten behoeve van het bewegingsonderwijs nodig (tabel 3.4). In de praktijk zijn meer zaaldelen nodig omdat de afstand die leerlingen van de school naar gymlocaties moeten overbruggen, niet te lang mag zijn.

De verwachting is dat als gevolg van de schaalsprong het aantal leerlingen op de basisscholen zal toenemen, en hiermee de normatieve behoefte aan binnensportruimte. Deze toename is gering. In het scenario dat geen schaalsprong plaatsvindt, zal het aantal leerlingen op de basisscholen afnemen en hiermee ook de benodigde ruimte voor het bewegingsonderwijs (tabel 3.4).

In de gemeente zijn 54 zaaldelen aanwezig, waarvan 40 in gemeentelijk eigendom. Het aanbod overstijgt zodoende de gemeentebrede behoefte.

Tabel 3.4 Vraag-aanbod analyse zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs basisscholen Zoetermeer in 2020 en 2037 (in aantallen)

		Behoefte		
	Aanbod		2037	
	2020	2020	Zonder schaalsprong	Met schaalsprong
Totaal	*40	20 (19,4)	17 (16,1)	21 (20,5)

* Exclusief de veertien zaaldelen die in de gemeente aanwezig zijn, maar in beheer zijn van organisaties voor het voortgezet onderwijs.

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2016/2020. Bewerking: Mulier Instituut.

[3] Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Gemeente Zoetermeer 2015.

Naar wijk

De grootste behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs bestaat in Oosterheem. In elke wijk zijn voldoende (gemeentelijke) zaaldelen aanwezig om het aantal klokuren van de desbetreffende basisscholen te accommoderen (tabel 3.5). De gymlocatie hoeft echter niet per definitie in dezelfde wijk te liggen als waar de school is gevestigd.

Tabel 3.5 Vraag-aanbod analyse zaaldelen t.b.v. bewegingsonderwijs basisscholen wijken Zoetermeer in 2020 (in aantallen) (o.b.v. locatie basisschool)

Wijk	Aanbod	Behoefte
Oosterheem	6	5 (4,7)
Meerzicht	4	4 (3,1)
Rokkeveen	*6	3 (3,0)
Centrum	*8	3 (2,4)
Seghwaert	*5	2 (2,0)
De Leyens	*2	2 (1,8)
Noordhove	2	2 (1,3)
Buytenwegh	4	2 (1,1)
Buitengebied	3	-

*Exclusief de zaaldelen die in de wijk aanwezig zijn, maar in beheer zijn van organisaties voor het voortgezet onderwijs.

Bron: Gemeente Zoetermeer, 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

4. Buitensport

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de behoefte aan ruimte van de Zoetermeerse atletiek-, hockey-, honk- en softbal-, korfbal-, tennis- en voetbalverenigingen. Deze Zoetermeerse verenigingen zijn gehuisvest op zeven sportparken (kaart 4.1).

De ramingen over de toekomstige behoefte van de verenigingen houden alleen rekening met de verwachte bevolkingsontwikkeling, niet met recente (of verwachte) ontwikkelingen in de sportdeelname. De gepresenteerde toekomstige behoeftes gaan derhalve uit van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat er van uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Zoetermeer lid is van een hockeyvereniging of voetbalvereniging et cetera als in 2020. Wel worden per sport kort algemene ontwikkelingen en trends die op landelijk niveau spelen, weergegeven.

Kaart 4.1 Sportparken gemeente Zoetermeer in 2020

Sportpark	Vereniging(en)
Bentwoud	DSO (voetbal)
Buytenpark	Buytenwegh (tennis), Oosterheem (voetbal)
Hoekstrapark	Dekker Rokkeveen (tennis), FC Zoetermeer (voetbal)
Van Doornenplantsoen	Phoenix (korfbal)
Van Tuyllpark	Birds (honk- en softbal), Ilion (atletiek), MHCZ (hockey), Seghwaert (tennis)
Vernèdepark	ALTV Zoetermeer (tennis), De Meervogels (korfbal)
Westerpark	DWO (voetbal)

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

4.1 Atletiek

De gemeente Zoetermeer beschikt over één atletiekaccommodatie. De accommodatie is onderdeel van het Van Tuyllpark. De atletiekaccommodatie bestaat uit een 400 meter kunststof rondbaan met zes lanen, een rechte sprintbaan met acht lanen voor afstanden tot en met 110 meter, en een (midden)ruimte met de mogelijkheid om de werpnummers en springnummers uit te voeren. ARV Ilion heeft haar thuisbasis op de accommodatie.

Ilion telt bijna 1.000 leden in 2020. De verwachte bevolkingsgroei als gevolg van de schaalsprong zal leiden tot een toename van het aantal leden bij de vereniging. In het scenario dat de schaalsprong niet plaatsvindt, zal het aantal leden van de vereniging geleidelijk afnemen (tabel 4.1). Een gebruikelijk beeld is dat circa 50 procent van de leden van een atletiekvereniging daadwerkelijk gebruikmaakt van de atletiekvoorzieningen voor de sportbeoefening.

Tabel 4.1 (Verwacht) aantal leden ARV Ilion in 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

		(Verwacht) aantal leden		
			2037	
Sportpark	**Vereniging**	2020	Zonder schaalsprong	Met Schaalsprong
Van Tuyllpark	ARV Ilion	960	860	1.100

Landelijk is het aantal leden van de Atletiekunie, na een periode van groei, licht aan het afnemen. Deze eerdere periode van groei had met name betrekking op leden die actief zijn binnen de loopsport. Deze leden maken geen tot nauwelijks gebruik maken van de atletiekaccommodatie. De deelnamecijfers van de atletieksport is de afgelopen jaren nagenoeg constant.

4.2 Hockey

Mixed Hockey Club Zoetermeer (MHCZ) is de enige hockeyvereniging in de gemeente Zoetermeer. De vereniging is gehuisvest op het Van Tuyllpark, waar het de beschikking heeft over drie watervelden, twee semi-watervelden en een miniveld (0,25 veld). Het miniveld is niet geschikt voor (jeugd)wedstrijden en kan alleen als trainingscapaciteit worden benut. In totaal heeft de vereniging 102 teams ingeschreven staan bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) in het seizoen 2019/'20. De jeugd (84 teams) speelt hun wedstrijden op zaterdag, de senioren op zondag (18 teams).

De veldbehoefte van MHCZ is bepaald door het toepassen van de richtlijn van de KNHB, zoals deze op 1 juli 2020 op de website van de KNHB staat vermeld.

De velden op het Van Tuyllpark bieden MHCZ onvoldoende capaciteit voor het aantal zaterdagteams in 2020. Voor het aantal zondagteams zijn minder velden nodig dan waar MHCZ over beschikt. De verwachte bevolkingsgroei als gevolg van de schaalsprong zal leiden tot een hoger aantal leden van MCHZ in 2037 dan in 2020. Om deze extra inwoners (leden) te accommoderen heeft MHCZ een extra veld nodig ten opzichte van de situatie in 2020 (tabel 4.2).

Zonder de schaalsprong van de gemeente is het de verwachting dat het aantal leden van MHCZ geleidelijk afneemt. Ondanks deze afname zou het huidige aantal velden alsnog lager zijn dan de toekomstige behoefte (tabel 4.2).

Tabel 4.2 Vraag-aanbod analyse hockeyvelden Mixed Hockey Club Zoetermeer (MHCZ) in de jaren 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

		Behoefte					
				2037			
	Aanbod	2020		Zonder schaalsprong		Met schaalsprong	
	2020	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
MHCZ	*5	7	2	6	2	8	3
		(6,1)	(1,8)	(5,6)	(1,6)	(7,2)	(2,1)

* Exclusief het miniveld op het Van Tuyllpark. Dit veld is ongeschikt voor (jeugd)wedstrijden.

De hockeysport heeft sinds 2000 een sterke groei meegemaakt. De groei is de laatste jaren afgevlakt. Steeds meer hockeyverenigingen willen beschikken over watervelden. Speltechnisch is kunstgras de norm voor hockey. Bij hockey is veelal sprake van een duidelijke indeling; de jeugd speelt haar wedstrijden op zaterdag, de senioren op zondag. Deze indeling leidt vaak tot knelpunten op zaterdag en overcapaciteit op zondag. Steeds meer jeugdteams spelen (een deel van) hun wedstrijden op zondag.

4.3 Honk- en softbal

ZBSV Birds is de enige honk- en softbalvereniging in de gemeente Zoetermeer. Birds heeft haar thuisbasis op het Van Tuyllpark, en beschikt daar over één honkbal-, twee juniorenhonkbal-/softbal- en één beeballveld. In totaal heeft de vereniging zeventien teams ingeschreven staan bij een competitie van de Koninklijke Nederlandse Baseball en Softball Bond (KNBSB) in het seizoen 2020.

De veldbehoefte van Birds is bepaald door het toepassen van de richtlijn voor honk- en softbal, zoals deze is opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF.

De velden op het Van Tuyllpark bieden Birds voldoende capaciteit voor het aantal teams in 2020. Het aantal teams van Birds dat speelt op een juniorenhonkbal-/softbalveld kan als gevolg van de schaalsprong dusdanig oplopen dat de huidige twee velden onvoldoende capaciteit bieden in 2037. Het honkbalveld- en het beeballveld zullen naar verwachting ook in de toekomst voldoende capaciteit bieden voor de desbetreffende teams (tabel 4.3).

Zonder de schaalsprong van de gemeente is het de verwachting dat het aantal leden van Birds geleidelijk afneemt. Het huidige aantal velden is echter in dit scenario ook in 2037 nodig (tabel 4.3).

Tabel 4.3 Vraag-aanbod analyse velden ZBSV Birds in de jaren 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

		Behoefte					
	Aanbod			2037			
	2020	2020		Zonder schaalsprong		Met schaalsprong	
Honkbalveld	1	1	(0,5)	1	(0,4)	1	(0,6)
Juniorenhonkbal-/softbalveld	2	2	(2,0)	2	(1,8)	3	(2,3)
Beeballveld	1	1	(0,1)	1	(0,1)	1	(0,1)

In Nederland zijn steeds minder mensen lid van een honk- en softbalvereniging. In 2019 telt de KNBSB circa 20.000 leden.

4.4 Korfbal

In de gemeente Zoetermeer zijn twee korfbalverenigingen gevestigd. ZKV De Meervogels heeft haar thuisbasis op het Vernèdepark en SV Phoenix op het Van Doornenplantsoen. Op het Van Doornenplantsoen zijn drie kunstgrasvelden van 40 bij 20 meter en twee kunstgrasvelden van 24 bij 12 meter aanwezig, op het Vernèdepark twee kunstgrasvelden van 60 bij 30 meter. De verenigingen hebben in totaal 48 weekendteams bij het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV) ingeschreven in het seizoen 2019/'20. De meeste wedstrijden worden op zaterdag gespeeld, maar diverse teams spelen af en toe op zondag wedstrijden.

Veldafmetingen
De Internationale Korfbalfederatie (IKF) en het KNKV hebben besloten om de afmetingen voor veldkorfbal te verkleinen van 60 bij 30 meter naar 40 bij 20 meter. Uitzondering daarop vormt de E-jeugd en F-jeugd; zij spelen op een veld van 24 bij 12 meter (voorheen: 25 bij 15 meter). Verenigingen met een of meer bestaande kunstgrasvelden van 60 bij 30 meter hebben tot en met het seizoen 2025/'26 de tijd om een renovatiebeurt van de toplaag in te plannen en een herinrichting door te voeren.

De veldbehoefte van de korfbalverenigingen is bepaald door het toepassen van de richtlijn voor korfbal, zoals deze is opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF.

De velden waarover Phoenix beschikt, bieden voldoende capaciteit voor het aantal teams in 2020, ook als alle wedstrijden op één weekenddag worden gespeeld. Als een derde van de wedstrijden van De Meervogels op zondag plaatsvindt, bieden de twee velden op het Vernèdepark voldoende capaciteit (tabel 4.4).

Tabel 4.4 Vraag-aanbod analyse velden korfbalverenigingen Zoetermeer in de jaren 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

			Behoefte							
							2037			
	Aanbod		2020				Zonder schaalsprong		Met schaalsprong	
	2020		Min.		Max.		Min.	Max.	Min.	Max.
ZKV De Meervogels	*60 bij 30	2	2	(1,4)	3	(2,8)	-	-	-	-
SV Phoenix	40 bij 20	3	2	(1,1)	3	(2,1)	-	-	-	-
	24x12	2	1	(0,1)	1	(0,2)				
Gemeente	**40 bij 20**	****6**	**4**		**6**		**3**	**5**	**4**	**6**
Zoetermeer	**24 bij 12**	****4**	**2**		**2**		**2**	**2**	**2**	**2**

* Het oppervlakte van het kunstgrasveld biedt ruimte voor drie velden van 40 bij 20 meter en twee velden van 24 bij 12 meter.

** Betreft het aanbod als de velden op het Vernèdepark worden omgezet in twee velden van 40 bij 20 meter en twee velden van 24 bij 12 meter.

Toelichting: de minimale behoefte betreft het aantal benodigde velden wanneer de wedstrijden evenredig over het weekend worden verdeeld, de maximale behoefte het aantal velden wanneer alle wedstrijden op één dag worden gespeeld.

De verwachte bevolkingsgroei als gevolg van de schaalsprong heeft als gevolg dat het aantal leden van de korfbalverenigingen in 2037 hoger zal zijn dan in 2020 het geval is. De huidige ruimte biedt in theorie voldoende capaciteit om deze groei te faciliteren. De velden op het Vernèdepark dienen dan omgezet te worden in twee velden van 40 bij 20 meter en twee velden van 24 bij 12 meter of de wedstrijden moeten

beter worden verdeeld over het weekend. Zonder de schaalsprong van de gemeente is het de verwachting dat het aantal leden van de korfbalverenigingen geleidelijk afneemt. Deze afname zou echter geen gevolgen hebben voor de veldbehoefte (tabel 4.4).

De laatste jaren neemt het aantal leden van het KNKV af. Daarnaast zijn steeds meer korfbalverenigingen uitsluitend in de zaal actief.

4.5 Tennis

De gemeente Zoetermeer telt vier tennisverenigingen. TV Dekker Rokkeveen is gevestigd op het Hoekstrapark, ALTV Zoetermeer op het Vernèdepark, TV Buytenwegh op het Buytenpark en TV Seghwaert op het Van Tuyllpark. In totaal liggen bij de verenigingen 38 buitentennisbanen met verlichting. De verenigingen hebben in totaal ruim 2.700 leden bij de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) ingeschreven in het seizoen 2019/'20.

De baanbehoefte van de tennisverenigingen is bepaald door het toepassen van de richtlijn voor tennis, zoals deze op 1 juli op de website van de KNLTB staat vermeld. Deze richtlijn betreft 70 tot 90 leden per baan. In hoeverre de minimale variant (90 leden per baan) of de maximale variant (70 leden per baan) van de richtlijn van toepassing is voor een vereniging is afhankelijk van diverse factoren, zoals de demografische opbouw van het ledenbestand of het aantal deelnemende teams aan de competities.

Het aantal banen waar TV Dekker Rokkeveen, ALTV Zoetermeer en TV Buytenwegh over beschikken is hoger dan of gelijk aan de maximale behoefte. TV Seghaert heeft op het Van Tuyllpark de beschikking over het aantal banen conform de minimale behoefte (tabel 4.5).

Het aantal leden van de tennisverenigingen kan als gevolg van de schaalsprong dusdanig oplopen dat minimaal vijf extra tennisbanen gemeentebreed nodig zijn in 2037 ten opzichte van 2020. Gemeentebreed zijn in dit scenario wél voldoende tennisbanen aanwezig, specifiek bij verenigingen kunnen echter tekorten ontstaan. Zonder de schaalsprong van de gemeente is het de verwachting dat het aantal leden van de tennisverenigingen geleidelijk afneemt, waardoor de baanbehoefte afneemt (tabel 4.5).

Tabel 4.5 Vraag-aanbod analyse buitenbanen tennisverenigingen Zoetermeer in de jaren 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

		Behoefte							
						2037			
	Aanbod	2020				Zonder schaalsprong		Met schaalsprong	
	2020	Min.		Max.		Min.	Max.	Min.	Max.
TV Dekker Rokkeveen	10	7	(6,2)	8	(7,9)	-	-	-	-
ALTV Zoetermeer	10	8	(7,7)	10	(9,9)	-	-	-	-
TV Buytenwegh	8	7	(6,7)	9	(8,6)	-	-	-	-
TV Seghwaert	10	10	(9,6)	13	(12,4)	-	-	-	-
Gemeente Zoetermeer	**38**	**32**		**40**		**30**	**38**	**37**	**47**

Ondanks een significante afname van het aantal mensen dat lid is van de KNLTB, is de tennisbond qua ledental alsnog de tweede buitensportbond van Nederland. Steeds meer tennisverenigingen bieden naast tennis ook padel aan.

4.6 Voetbal

In de gemeente Zoetermeer zijn vier voetbalverenigingen gevestigd. SV Oosterheem heeft haar thuisbasis op het Buytenpark, SV DSO op sportpark Bentwoud, SV DWO op het Westerpark en FC Zoetermeer op het Hoekstrapark. De verenigingen hebben de beschikking over negen natuurgrasvelden, één wetra-veld en elf kunstgrasvelden (tabel 4.6).

Tabel 4.6 Aantal velden voetbalverenigingen Zoetermeer in het seizoen 2019/'20 (in aantallen)

		Aantal velden			
		Natuurgras			
Sportpark	**Vereniging**	Training	Wedstrijd	Wetra	Kunstgras
Buytenpark	SV Oosterheem	-	1	-	1
Bentwoud	SV DSO	-	4	-	4
Westerpark	SV DWO	-	3	-	4
Hoekstrapark	FC Zoetermeer	-	1	1	2
Gemeente Zoetermeer		**-**	**9**	**1**	**11**

De veldbehoefte van de voetbalverenigingen is bepaald door het toepassen van de richtlijn van de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB), zoals deze op 1 juli 2020 op de website van de KNVB staat vermeld. De natuurgrasvelden in Zoetermeer worden uitsluitend als wedstrijdvelden benut; op het wetra-veld en de kunstgrasvelden vinden zowel wedstrijden als trainingen plaats.

In het seizoen 2019/'20 hebben SV Oosterheem, SV DSO, SV DWO en FC Zoetermeer in totaal 189 teams in een zaterdagcompetitie bij de KNVB ingeschreven, en dertien teams in een zondagcompetitie.

De velden waar SV Oosterheem over beschikt, bieden te weinig capaciteit voor zowel de wedstrijden op zaterdag als voor de doordeweekse trainingen in 2020. SV DSO beschikt in 2020 over voldoende velden. Bij SV DWO wordt als enige voetbalvereniging in Zoetermeer een overschot aan zowel wedstrijd- als trainingscapaciteit waargenomen. FC Zoetermeer heeft (nipt) onvoldoende wedstrijdcapaciteit beschikbaar voor het aantal zaterdagteams in 2020 (tabel 4.7).

De verwachte bevolkingsgroei als gevolg van de schaalsprong zal leiden tot gemeentebreed tekort aan wedstrijdvelden en een groter tekort aan trainingscapaciteit. Gemeentebreed zijn in 2037 minimaal twee extra wedstrijdvelden én trainingsvelden nodig ten opzichte van de situatie in 2020. Indien de schaalsprong niet plaatsvindt, zal in 2037 gemeentebreed het huidige aantal velden voldoen aan de behoefte, maar kunnen bij specifieke verenigingen nog wel knelpunten bestaan (tabel 4.7).

Voetbal is de meest beoefende (veld)sport van Nederland. Bij de KNVB is met name de laatste jaren het aantal vrouwen en meisjes dat lid is, toegenomen. Sinds 2000 is een trend waar te nemen dat zondagteams overstappen naar de zaterdag, met als gevolg nog schevere verdelingen van het aantal teams en hiermee de veldbehoefte. Deze scheve indeling leidt vaak tot knelpunten op zaterdag en overcapaciteit op zondag. Ook in Zoetermeer is sprake van een ongelijke verdeling in behoefte tussen zaterdag en zondag.

Tabel 4.7 Vraag-aanbod analyse velden voetbalverenigingen Zoetermeer in de jaren 2020 en 2037 met en zonder schaalsprong (in aantallen)

	Wedstrijdvelden							Trainingsvelden			
		Behoefte									
				2037					Behoefte		
	Aanbod	2020		Zonder schaalsprong		Met schaalsprong		Aanbod		2037	
	2020	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	Zat.	Zon.	2020	2020	Zonder schaalsprong	Met schaalsprong
SV Oosterheem	2	3	1	-	-	-	-	1	1,5	-	-
		(2,4)	(0,7)						(1,5)		
SV DSO	8	8	1	-	-	-	-	4	4	-	-
		(7,5)	(0,3)						(3,9)		
SV DWO	7	5	1	-	-	-	-	4	2,5	-	-
		(4,7)	(0,3)						(2,5)		
FC Zoetermeer	4	5	1	-	-	-	-	3	2,5	-	-
		(4,1)	(0,9)						(2,5)	-	-
Gemeente Zoetermeer	**21**	**21**	**4**	**19**	**4**	**23**	**5**	**12**	**10,5**	**10**	**12,5**

5. Samenvatting en beschouwing

5.1 Samenvatting

Binnensport
Het aanbod aan binnensportruimte voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport bestaat uit drie sporthallen, acht sportzalen en vijftien gymzalen. Naast deze multifunctionele overdekte sportruimtes zijn in de gemeente meerdere sportspecifieke binnensportaccommodaties aanwezig die in een deel van de behoefte aan binnensportruimte voorzien (atletiekhal Ilion, tafeltenniszaal Taverzo, Gymworld en blaashal MHCZ). Daarnaast staan in de gemeente nog eens vier sportzalen en zes gymzalen die in beheer zijn van onderwijsorganisaties en beperkt beschikbaar zijn voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport.

De behoefte aan binnensportruimte voor de Zoetermeerse (georganiseerde) sport in 2020 is vastgesteld op zes sporthallen en negen sportzalen. Gelet op het aanbod aan sportspecifieke binnensportaccommodaties in Zoetermeer die deels in de behoefte aan binnensportruimte kunnen voorzien, is hierbij uitgegaan van de minimale behoefte. Zowel het huidige aanbod aan sporthallen als sportzalen waar verenigingen gebruik van kunnen maken, is lager dan deze behoefte. Met name het tekort aan sporthallen kan voor organisatorische knelpunten zorgen. Sporthallen hebben de vereiste afmetingen voor de wedstrijden van de meeste zaalsporten (o.a. handbal en korfbal). Daarnaast prefereren verenigingen vaak sporthallen boven sportzalen; in sporthallen kunnen meer wedstrijden (en trainingen) tegelijk plaatsvinden, en bij sporthallen is vaker een kantine aanwezig.

De gemeente Zoetermeer heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor de (georganiseerde) sport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Het aanbod aan zaaldelen in Zoetermeer overstijgt de behoefte vanuit de basisscholen dusdanig dat ruim voldoende capaciteit aanwezig is om alle gymlessen in te plannen.

Buitensport
Honk- en softbalvereniging ZBSV Birds, korfbalverenigingen ZKV De Meervogels en SV Phoenix en tennisverenigingen Dekker Rokkeveen, ALTV Zoetermeer, TV Buytenwegh en TV Seghwaert beschikken in 2020 over voldoende capaciteit voor hun teams/leden. Voetbalverenigingen SV DSO en SV DWO hebben (ruim) voldoende velden beschikbaar voor hun teams in 2020.

Mixed Hockey Club Zoetermeer (MHCZ) heeft in 2020 één veld tekort voor het aantal zaterdagteams. Voetbalverenigingen SV Oosterheem en FC Zoetermeer hebben beiden een capaciteitstekort in 2020. SV Oosterheem één wedstrijdveld op zaterdag en een half trainingsveld voor de doordeweekse trainingen; FC Zoetermeer één wedstrijdveld op zaterdag.

Toekomst
De gemeente Zoetermeer telt bijna 125.000 inwoners in 2020. De verwachting is dat als gevolg van de schaalsprong de gemeente zal groeien richting een omvang van 148.000 inwoners. De bevolkingsgroei zal leiden tot een toename in de behoefte aan sportaccommodaties. Indien de schaalsprong niet plaatsvindt, zal de bevolking krimpen en vergrijzen, en hiermee de behoefte aan sportaccommodaties afnemen.

Binnensport
Indien in de berekeningen wordt uitgegaan van een schaalsprong van de gemeente wordt voor 2037 de behoefte vanuit de (georganiseerde) sport vastgesteld op zeven sporthallen en elf sportzalen; een toename van één sporthal en twee sportzalen ten opzichte van 2020, waar reeds in de huidige situatie een tekort aan capaciteit wordt waargenomen.

Het aantal aanwezige zaaldelen in de gemeente zal naar verwachting ook in 2037 voldoen aan de behoefte vanuit het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs. De huidige gemeentelijke verordening omtrent onderwijshuisvesting voldoet aan de uitgangspunten in het amendement Heerema/Van Nispen, waardoor uitbreiding van de capaciteit niet nodig is. Een groot deel van de zaaldelen is echter kleiner dan de minimale afmeting die de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) adviseert.

Indien de schaalsprong niet plaatsvindt, zal geleidelijk de behoefte, zowel vanuit de georganiseerde sport als het bewegingsonderwijs, afnemen. Voor de (georganiseerde) sport zal echter ook in dit scenario de normatieve behoefte in 2037 hoger zijn dan het huidige aanbod.

Buitensport
In de gemeente zijn voldoende tennisbanen en korfbalvelden aanwezig om de verwachte ledengroei als gevolg van de schaalsprong te accommoderen. Wel kunnen bij specifieke tennisverenigingen knelpunten ontstaan, afhankelijk van waar de woningbouw plaatsvindt. Bij korfbal dienen de afmetingen van de velden aangepast te worden een de nieuwe eisen die worden gesteld vanuit het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond (KNKV).

MHCZ zal in 2037 twee extra hockeyvelden nodig hebben ten opzichte van de situatie in 2020. Met het huidige aanbod zal het tekort dan drie velden bedragen. De druk op de juniorenhonkbal-/softbalvelden zal in 2037 mogelijk dusdanig zijn opgelopen dat uitbreiding nodig is. Gemeentebreed zijn bij de voetbalverenigingen in 2037 minimaal twee extra wedstrijdvelden én trainingsvelden nodig ten opzichte van de situatie in 2020. Wederom afhankelijk van waar woningbouw plaatsvindt, zijn deze extra velden nodig. Deze extra velden zijn aanvullend nodig op het tekort aan velden dat in 2020 al bestaat.

Indien de schaalsprong niet plaatsvindt, zal geleidelijk de behoefte van de verenigingen afnemen. Bij MHCZ zal in dit scenario alsnog sprake zijn van een tekort aan capaciteit. Gemeentebreed zijn bij de krimpende en vergrijzende bevolking voldoende voetbalvelden in de gemeente aanwezig. Specifiek bij verenigingen kunnen echter wel knelpunten blijven bestaan (dit zal hoogstwaarschijnlijk SV Oosterheem betreffen).

5.2 Eindbeschouwing

De geplande schaalsprong heeft als gevolg dat het aantal sporters zal toenemen en hiermee zal de normatieve behoefte aan sportaccommodaties in 2037 ten opzichte van 2020 zijn toegenomen met:

- 1 sporthal en 2 sportzalen
- 2 hockeyvelden
- 1 juniorenhonkbal/-softbalveld
- 5 tennisbanen
- 2 voetbalwedstrijdvelden en 2 voetbaltrainingsvelden

In enkele gevallen biedt de huidige capaciteit voldoende ruimte om het toenemende aantal sporters te accommoderen. Dit is echter niet het geval bij de binnensport, hockey en voetbal. Hier zal uitbreiding nodig zijn.

Een deel van de knelpunten bij voetbal (en hockey) is het gevolg van een onevenredige verdeling van de teams over het weekend. Op zaterdag volstaat de capaciteit niet, terwijl op zondag sprake is van overcapaciteit. Een betere verdeling van de voetbalteams over het weekend, leidt echter niet tot een lagere trainingsveldbehoefte, waar ook knelpunten worden geconstateerd.

Het tekort aan binnensportruimte en capaciteit bij hockey zijn evident. Ook in 2018 werd door het Mulier Instituut geconcludeerd dat aanpassingen in het aanbod gewenst zijn. De nieuwe bevolkingsprognoses geven aanleiding om de urgentie van deze aanpassingen te verhogen.

Bijlage

Aantal leden/teams buitensportverenigingen gemeente Zoetermeer

Tabel b1.1 Aantal teams Mixed Hockey Club Zoetermeer (MHCZ) in het seizoen 2019/'20

Speeldag	(Leeftijds)categorie		Aantal
Zaterdag	A	Jongens	3
		Meisjes	8
	B	Jongens	3
		Meisjes	10
	C	Jongens	4
		Meisjes	9
	D	Jongens	4
		Meisjes	9
	6E	Jongens	3
		Meisjes	8
	8E	Jongens	3
		Meisjes	6
	F	Jongens	3
		Meisjes	10
	G	-	1
Zondag	Senioren	Heren	5
		Dames	4
	Veteranen	Heren	4
		Dames	5

Tabel b1.2 Aantal weekendteams ZBSV Birds in het seizoen 2020

Sporttak	(Leeftijds)categorie	Niveau	Aantal
Honkbal	Heren	1e klasse	1
		3e klasse	1
	Junioren	2e klasse	1
	Aspiranten	1e klasse	1
		3e klasse	1
	Pupillen	2e klasse	1
		2e klasse	1
		3e klasse	1
Softbal	Dames	2e klasse	1
		4e klasse	1
	Heren	1e klasse	1
		1e klasse	1
	Junioren	1e klasse	1
	Aspiranten	1e klasse	1
	Pupillen	1e klasse	1
Beeball	-	-	2

Tabel b1.3 Aantal weekendteams korfbalverenigingen gemeente Zoetermeer in het seizoen 2019/'20

(Leeftijds)categorie	ZKV De Meervogels	SV Phoenix
Senioren	7	5
A	3	3
B	3	2
C	2	3
D	3	5
E	6	3
F	2	1

Tabel b1.4 Aantal teams voetbalverenigingen gemeente Zoetermeer in het seizoen 2019/'20

Speeldag	(Leeftijds)categorie		SV Oosterheem	SV DSO	SV DWO	FC Zoetermeer
Zaterdag	Mannen/jongens	Senioren	8	13	10	4
		O19	1	4	2	1
		O18	-	-	-	1
		O17	1	6	4	3
		O16	-	1	-	1
		O15	1	6	5	3
		O14	-	3	-	2
		O13	3	7	6	3
		O12 (8 tegen 8)	1	7	-	6
		O11(8 tegen 8)	1	6	3	5
		O10 (6 tegen 6)	1	6	2	6
		O9 (6 tegen 6)	2	6	3	5
		O8 (6 tegen 6)	-	4	3	7
		O7 (4 tegen 4)	-	-	-	1
	Vrouwen/meisjes	Senioren (11x11,90m)	-	1	2	-
		O17	-	1	-	1
		O15	-	2	1	-
		O13	-	1	1	1
		O11(8 tegen 8)	-	2	-	2
Zondag	Mannen/jongens	Senioren	3	2	2	5
		Veteranen	1	-	-	-

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl